PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

pääsihteeri Karanko ja PIA Kyberryhmä 19.3.2022

Eduskunta
Puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO: VNS 11/2021 vp VALTIONEUVOSTON SELONTEKO TIEDUSTELULAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry edustaa Suomessa toimivaa puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuutta. PIA:n noin 130 jäsenyrityksistä suurin osa tuottaa yhteiskunnan turvallisuuden ja toimivuuden kannalta kriittistä teknologiaa ja palveluita. **Tuemme siten lähtökohtaisesti tiedustelulakien ja -toiminnan kehittämistä**, ovathan PIA:n jäsenet sekä PIA tiedustelun kohde.

Nykyisessä turvallisuusympäristössä tiedustelutoiminnan merkitys korostuu entisestään. Viranomaisten sekä niiden keskeisten kumppaneiden (teollisuus, tiede- ja tutkimusyhteisö, kriittisen infrastruktuurin tuottajat) tulee toimia yhdessä kokonaisvaltaisesti ennakoiden. **Tätä näkökulmaa sekä tiedustelutoiminnan yritysvaikutuksia tulisi korostaa enemmän, sillä Suomen kokonaisturvallisuus nojaa viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyöhön.** Teollisuuden kannalta tilanne on vielä monipuolisempi kuin ”pelkän” ulkomaisen tiedustelun tai teollisuusvakoilun uhka. Hyökkääjinä voi olla muitakin kuin terroristeja tai valtiollisia tahoja kuten erittäinkin tehokkaita rikollisia mm. ransomware-hyökkääjiä (kiristysohjelmat).

Viranomaisten toimivaltuuksien käyttö ei saa heikentää yritysten kilpailukykyä tai toimintamahdollisuuksia.

Yrityksille ei tule missään olosuhteissa asettaa velvollisuuksia heikentää tuotteidensa tai palveluidensa tietoturvaa ja -suojaa esimerkiksi takaovien, salausavainten tai tiedusteluun tarkoitettujen laitteiden muodossa. Yksi suomalaisten yritysten valttikortti ja luotettavuuden tae on ollut, ettei tällaisia vaatimuksia ole asetettu. Pelkkä asiakkaan epäilys luottamuksellisten tietojen vaarantumisesta johtaa yrityksen luottamuksen menettämiseen pitkäksi aikaa.

Tiedustelutoiminnan ja kybersietoisuuden kehittäminen yhteistyössä

Suomessa on paljon osaamista korkean teknologian tiedustelujärjestelmien kehittämiseen ja tekemiseen. Teollisuuden, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö loistaa selonteossa poissaolollaan. Nähtävästi muiden toimijoiden tukeen valtiollisen tiedustelutoiminnan ja kybersietoisuuden tukijana ei ajatella tarvittavan johdonmukaista resurssisuunnittelua tai uusia prosesseja. Tästä seuraa kaksi puutetta: valtiollinen tiedustelutoiminta ja kybersietoisuus ei saa kaikkia tärkeimpiä kärkiosaamisia täysimittaisesti käyttöönsä, ja toisaalta teollisuus suuntaa keihäänkärkisuorituskykynsä ja resurssinsa liike-elämän asiakkaisiin. Riskinä on, että valtiolliset kyvyt jäävät vajavaisiksi.

Tarvittavan korkean teknologian kykyä, resilienssiä, varautumista ja vaikuttamista tulisikin edistää innovatiivisilla ja dynaamisilla julkisilla hankinnoilla. Eri toimijoiden tarvitsemia kykyjä voisi kasata suuremmiksi kokonaisuuksiksi tarvittavan volyymin sekä

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

pääsihteeri Karanko ja PIA Kyberryhmä 19.3.2022

yhteensopivuuden varmistamiseksi. Suomen yritykset, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut kykenisivät yhdessä viranomaisten kanssa kehittää tiedustelutoimintaa sekä iskunkestävää yhteiskuntaa. Mahdollisessa hyökkäystilanteessa tulee vastatoimienkin olla kokonaisvaltaisia ja kaikki alat (domainit) hyödyntäviä. Tällaista toimintaa tulisi myös harjoitella yhdessä.

Tiedustelutoimintaa tekee toki toimivaltaiset viranomaiset, mutta **viranomaisten välistä yhteistyötä mm. kyberkykyjen kehittämisessä on syytä tehostaa.**

Toimivalta, luku 3.3

Tiedustelulakien mukaisesti tietoliikennetiedustelua ei saa kohdistaa viestiin, jonka lähettäjä ja vastaanottaja ovat Suomessa, jolloin toisen osapuolen on oltava Suomen ulkopuolella. Tämä on ymmärrettävä ja lakien hengen mukaista, mutta on teknologian kehittyessä jäänyt toissijaiseksi. Säädösperustaa ja toimintaa kehitettäessä tulisi tätä kokonaisuutta tarkastella ja määritellä suhtautuminen esimerkiksi VPN-yhteyden avulla hämättyyn ip-osoitteeseen. Vaikka kohde näyttäisi olevan Suomessa, se voi olla ulkomailla.

Resurssit

Suomen teknologia-alojen osaajapulan ennakoidaan pahenevan. Teollisuus ja viranomaiset kilpailevat samoista osaajista, joille on vetoa myös ulkomailta. Tämä korostaa eri toimijoiden yhteistyön tarvetta entisestään. Edellä mainitut suuret kansalliset kehittämishankkeet ja niiden luoma liiketoiminta voisivat myös lisätä alan vetovoimaa.

Rahallisten resurssien ja henkilöstön osaamisen kehittämisen lisäksi korostamme organisaatioiden ja toimintakulttuurin kehittämistä, jotta eri toimijat voivat joustavasti ennakoida ja vastata tuleviin haasteisiin.